

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Eksamen vårsemesteret 2014

Kurskode: BED020

Tittel: Finansregnskap

Dato: 17. juni 2014

Kl. 0900 - 1200

Faglærer går ikke rundt i eksamenslokalene, men kan kontaktes av eksamensvakten på tlf. 71 21 42 36

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator: JA: X

(i tråd med retningslinjer for bruk av kalkulator, jf. Utfyllende bestemmelser til Forskrift om eksamen ved Norges Handelshøyskole (fulltidsstudiene)

Andre hjelpemidler tillatt:

Rentetabeller

Norske lover og forskrifter (Alle typer av lov- og forskriftssamlinger er tillatt, men ikke egen utskrift fra lovdata og lignende).

Eksamensoppgaven består av 3 sider, inkludert denne.

Oppgave 1

For en handelsbedrift som utarbeider finansregnskap etter norsk regulering, har vi disse opplysningene for regnskapsåret:

- Årets varesalg: 100 millioner
 - Årets utgifter til varekjøp: 60 millioner
 - Varebeholdning 31.12 i fjor til innkjøpspris: 10 millioner
 - Varebeholdning 31.12 i år til innkjøpspris: 30 millioner
 - Forventet netto salgsverdi av varebeholdningen 31.12 i fjor: 15 millioner
 - Forventet netto salgsverdi av varebeholdningen 31.12 i år: 25 millioner
- a) Beregn tall som skal rapporteres i årets finansregnskap. Hva heter den resultatmodellen du har brukt, og hva er det som kjennetegner den?
- b) Beregn solgte varers bruttofortjeneste i prosent. Hva brukes dette nøkkeltallet til?
- c) Anta at bedriften kalkulerer nyinnkjøpte varer med 200 % avanse. Beregn den avansen som er oppnådd på solgte varer dette året, og angi mulige årsaker til at den er lavere enn 200 %.
- d) Beregn varelagerets omløpshastighet og den gjennomsnittlige lagringstiden. Hva brukes disse nøkkeltallene til?
- e) Beregn skattepliktig vareresultat, og forklar hva som er forskjellen i forhold til det vareresultatet som rapporteres i finansregnskapet.

Tenk deg nå at bedriften ikke driver med varehandel, men derimot med aksjehandel på Oslo Børs. Ellers gjelder opplysningene gitt innledningsvis helt tilsvarende. Dvs. at årets aksjesalg er 100 millioner, årets aksjekjøp er 60 millioner osv.

- f) Anta at bedriften ikke er et lite foretak. Dersom visse betingelser er oppfylt krever nå regnskapsloven at det skal rapporteres etter en annen modell enn den som gjelder for varer. Hvilke betingelser er det?

Anta at betingelsene er oppfylt, og beregn det aksjeresultatet som må presenteres i finansregnskapet.

Oppgave 2

Et investeringsselskap, M AS, stiftes i slutten av år 13 med en egenkapital (aksjekapital) på 1 000 000. Den 31.12 år 13 tar M opp et lån på 500 000 og samtidig kjøpes 75 % av aksjene i selskap D for 1 062 000. Selskap D har dette sammendradde regnskapet for år 13:

Resultatregnskap		År 13	Balanse 31.12 år 13	
Salgsinntekt	3 000 000		Driftsmidler	500 000
Varekostnad	2 000 000		Varer	1 000 000
Avskrivning	100 000		Bankinnskudd	300 000
Annen driftskostnad	500 000		Sum	1 800 000
Renteinntekt	15 000			
Rentekostnad	55 000			
Resultat før skatt	360 000			
Skattekostnad	100 000			
Årsresultat	260 000			

På oppkjøpstidspunktet er det merverdier i identifiserbare eiendeler i selskap D. Merverdi i varer er 100 000, og merverdi i driftsmidler er 200 000. Skattesatsen er 28 %.

- ✓ a) Utarbeid konsernregnskap for år 13.

→ Merverdi-analyse for å finne GW

I år 14 har M og D slike regnskaper:

Resultatregnskaper for år 14			Balanser 31.12 år 14		
	Selskap D	Selskap M		Selskap D	Selskap M
Salgsinntekt	3 200 000		Aksjer i D		1 062 000
Varekostnad	2 150 000		Utsatt skattefordel		7 000
Avskrivning	100 000		Driftsmidler (*)	600 000	
Annen driftskostnad	550 000		Varer	1 200 000	
Renteinntekt	20 000	25 000	Bankinnskudd	117 000	413 000
Rentekostnad	50 000	50 000	Sum	1 917 000	1 482 000
Resultat før skatt	370 000	-25 000			
Skattekostnad	105 000	-7 000			
Årsresultat	265 000	-18 000			

(*) Det er ikke solgte driftsmidler i år 14.

- ✓ b) Utarbeid konsernregnskap for år 14.
- ✓ c) Beregn konsernets rentabilitet etter skatt i år 14
- ✓ d) Hvilken rentabilitet etter skatt mener du aksjonærene i selskap M har oppnådd i år 14?
- ✓ e) Utarbeid en informativ kontantstrømoppstilling for konsernet i år 14. Ta hensyn til denne opplysningen som gjelder både inn- og utgående balanse :

80 % av leverandørgjelden knytter seg til varekjøp og 20 % til kjøp av diverse tjenester.

→ Andre driftskostnader

Datter og mor har hver sin balanse / regnskap.
J tillegg utarbeides konsernregnskapet.

① Meridiananalyse : Verdivurdering av datter

EKO (balansført i datters balanse)

+ Merverdier i identifiserbare eiendeler

→ Til balansen UB

- Vbatt skatt på merverdier

→ NB! Til balansen UB

= Substansverdien av EKO

- X % minoritetsinteresser

= Y % majoritetsandel

Faktisk kjøpspris for Y %

Differanse = Betalt goodwill etter RL § 5-7

→ Til balansen UB

② Nye kostnader skal resultatføres i konsern-RR.

→ Avskrivning GW : avskrives over 5 år etter RL § 7-14

→ Avskrivning merverdier driftmidler (anleggsmidler)

$$\frac{\text{IB DM}}{\text{Års avskrivn}} = \text{gjennværende levetid}$$

→ Kostnadsføring merverdier i omløpsmidler

NB! Påvirker også UB!

③ Datters årsresultat

- Datters kostnadskorrigjoner etter skatt

NB! ÷ GW !!!

(Samlet nye kostnader fra merverdiene x S)

= Grunnlag for minoritetsandel

$$X \% \text{ minoritetsandel} = 0, X \cdot \text{grunnlag}$$

→ For å finne datters del av konsernresultat!

BED2: Gruppesamling 4

Eksamen våren 2014: Oppgave 2

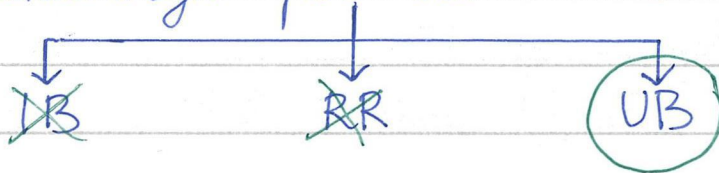
Investeringselskap M AS stiftes i slutten av år 13

2a) Konsernregnskap for år 13

De tre mest sentrale eksamensemnene er :

- konsernregnskap
- rentabilitet
- kontantstrøm

Konsernregnskapet består av 3 deler :



Oppgaven ber kun om UB siden M AS stiftes i slutten av året

- ⇒ For selskaper som eier mer enn 50% av et selskap
- ⇒ Et konsolidert ressursregnskap over alt selskapet kontrollerer (ikke eier).

Ettersom det eksisterer merverdier i identifiserbare eiendeler i selskap D, starter vi med å regne ut denne goodwill-verdien.

Goodwill : RL § 5-7

Goodwill er differansen mellom anskaffelseskost ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og gjeld i virksomheten. Goodwill skal vurderes etter vurderingsregelen for anleggsmidler i § 5-3.

Goodwillberegning

Balansført EK _D	=	500 + 600	=	1100
+ Merverdi varer *				100
+ Merverdi driftsmidler *				200
- Ubett skatt på merverdi 28% = $300 \cdot 0,28$			=	84
= Substansverdien av egenkapitalen				1316
- 25% minoritetsinteresser				329
= 75% majoritetsandel				987
Faktisk kjøpspris for 75%				1062
Differanse = Betalt goodwill RL § 5-7				75*

* Kostnadsføres når varene selges i år 14

* Gjennværende avskrivningstid = $500 : 100 = 5$ år

* Goodwill avskrives lineært over 5 år etter RL § 7-14

• Merverdi

Pålitelighet vs presisjon

Norge → HK

Utlandet → VV

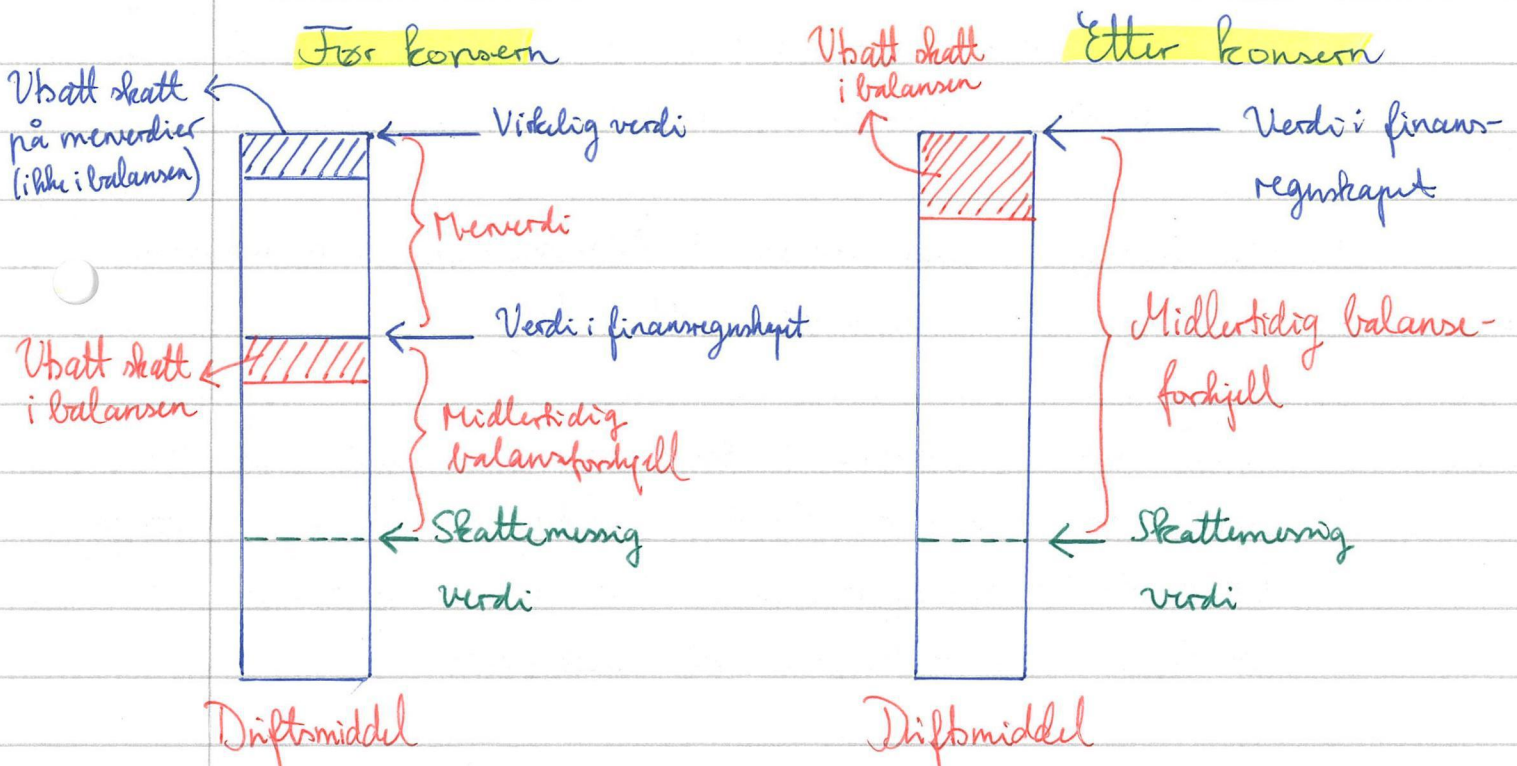
Avvik mellom HK og det eiendelen egentlig er verdt

• Utsatt skatt

To regnskaper: skatteregnskapet og finansregnskapet
↳ skattemessig ↳ driftmessig

⇒ EI i balansen er mer verdt i finansregnskapet enn i skatteregnskapet. Pga høyere avskrivninger i finansregnskapet (lineære avskrivninger) ⇒ høyere kostnader ⇒ lavere skattemessig resultat ⇒ lavere skatt enn i skatteregnskapet (som bruker saldoavskrivninger).

Differansen mellom skatten i finansregnskapet og skatteregnskapet heter utsatt skatt.



- Goodwill ; definert etter RL § 5-7

En selskapspost.

Når et investeringsselskap er villig til å betale mer for et selskap enn summen av eiendelene til dette selskapet. Goodwill er differansen mellom det man faktisk betaler for et selskap, og den verdien som er konkretisert i selskapets eiendeler.

Tre kilder til goodwill :

- (1) Integrasjonseffekter pga synergieffekter i de konsoliderte selskapene
- (2) Immaterielle eiendeler man ikke har lov til å verds sette i finansregnskapet
- (3) Inntjeningsmerverdi : Eiendelene i fremtiden tjener mer enn de er verdt i dag

Når man utvider konsernregnskapet må vi summere mors og datters selskapsregnskap, korrigere for dobbeltposteringer, samt inkludere goodwill-verdien som tidligere ble utregnet.

Konsernregnskap for år 13 : $M + D + \text{Merverdi}$

Konsernregnskapet år 13: UB (M+D+Meridi)

Eiendeler

	M+D+Meridi	
Goodwill	(0+0+75)	= 75
Driftsmidler	(0+500+200)	= 700
Varer	(0+1000+100)	= 1100
Bankinnskudd	(<u>1000+500-1062</u> + 300+0)	= 738
Sum	Mor har også kontanter!	<u>2613</u>

EK og GT

EK_MAS	Aksjekapital	1000 *
	Opptjent EK	0
EK_MIN	[Minoritetsandel]	329
Ubett skatt	(0+47+84)	= 131
Betalbar skatt	(0+110+0)	= 110
Leverandørgjeld	(0+100+0)	= 100
Lån	(500+443+0)	= 943
Sum		<u>2613</u>

EK er alltid lik mor på oppkjøpstidspunktet!

Når vi summerer mors og datters selskapsregnskap må vi alltid eliminere aksjer i datterselskapet mot bokført EK på oppkjøpstidspunktet.

2b) Konsernregnskapet år 14

Vi har UB 13 og dermed IB 14. Vi begynner dermed med resultatregnskapet.

1) Salgsinntekt = $3200 + 0 + 0 = 3200$ Ingen korrigjon

2) Varekostnad = Her må vi korrigere for merverdiene. Vi antar at hele varelageret er solgt innen et år. Dermed må merverdien kostnadsføres.
 $= 2150 + 0 + 100 = 2250$

3) Avskrivning driftsmidler = Merverdien avskrives etter gjenværende levetid som er 5 år $\Rightarrow \frac{DM}{\text{Avskrivning}} = \frac{500}{100} = 5 \text{ år}$

Konsernets avskrivninger er dermed : $100 + 0 + \frac{200}{500} = 140$ ↑ merverdi

4) Avskrivning goodwill = Goodwill avskrives over 5 år hvis ikke annet er oppgitt, jf. RL § 7-14.
 $0 + 0 + \frac{75}{5} = 15$

Avskrives GW pga forlittighetsprinsippet og sammenstillingsprinsippet.

5) Annen driftskostnad = $(550 + 0 + 0) = 550$

6) Rentinntekt = $(20 + 25 + 0) = 45$

7) Rentekostnad $(50+50) = 100$

NB! 8) Skatt: Økte kostnader gir redusert resultat før skatt $\rightarrow$ lavere skattekostnad

Økte kostnader: $100 + 40 = 140$

Merk! Goodwill er ikke med fordi vi ikke skatter på GW da det er en ukonkretisert post! GW er nemlig en ikke-identifiserbar (immateriell) eiendel). Det er en etter-skatt post vi ikke klarer å identifisere.

Økte kostnader på 140 gir derfor et redusert resultat før skatt av tilsvarende størrelse.

Redusert resultat før skatt = 140

★ Redusert skatt = $140 \cdot 0,28 = 39,2$

Konsernets skatt = $105 - 7 - 39,2 = 58,8$

★ 28% av det nye resultatet utgjør den reduserte skatten

Husk å summere både mor, datters og merverdiene regnskap.

M + D + Merverdier $\Rightarrow$ Legger grunnlaget for utarbeidelsen av konsernregnskapet
(IB + RR + UB)

Resultatregnskap år 14

Salgsinntekt	3200
- Varekostnad	2250
- avskrivning DM	140
- avskrivning GW	15
- ADK	550
+ renteinntekt	45
- rentekostnad	100
= Resultat før skatt	190
- Skatt	58,8
= Konsernresultat	131,2
- Minoritetsandel	41,1
= Majoritetsandel	90,1

NB!

Minoritetsandel: Minoritet skal ha 25% av datters bidrag.

$$1-s = 1-0,28$$

NB!
Klassisk
eksamen-
feil

Datters årsresultat	265
= Datters kostnadskompensasjon etter skatt	$140 \cdot 0,72 = 100,8$
= Grunnlag for minoritetsandel	164,2
25% minoritetsandel	$0,25 \cdot 164,2 = 41,05$

Mest relevant: Kapittel 5 + Kontantstrømoppstilling

NB!! Datters årsresultat er grunnlaget for minoritetsandelen. Minoriteten byr seg kun om datter!!

På eksamen: bruk den direkte måten for å regne ut kontantstrømmen.

Utgående balanse år 14

Eiendeler

Goodwill: Avskrevet med 15 i løpet av året. Ingen nye virksomhetskjøp.

$$75 - 15 = 60$$

IB
500 + 200 -
100 = 600
VB

Driftmidler: Siden det ikke er solgt driftmidler må datter ha investert for 200* i løpet av året. Balanseverdien er derfor 600. Av merverdiene er 40 avskrevet.
→ 160 av merverdiene er igjen.

$$\text{Beregning} = 600 + 160 = 760$$

↑
VB

↑
Legg til
justerte merverdier

Varer: Ikke lenger merverdier: $1200 + 0 = 1200$

Bankinnskudd: $117 + 413 = 530$

EK og GT

Aksjekapital: 1000 upåvirket

Opplyst EK: Legger til majoritetsandel av konsern-

resultat $\Rightarrow +90,1$

Minoritebandel: Legger til minoritebandel av datters års - resultat. $329 + 41,1 = 370,1$

NB!

Utsatt skatt: Korrigert utsatt skatt tilsvare 28% av merverdiene som er igjen! $160 \cdot 0,28 = 44,8$

Husk at GW er en etter-skatt post !!

NB! Utsatt skattefordel er motpost til utsatt skatt

$$\rightarrow -7 + 37 + 44,8 = 74,8$$

Mer skattefordel

Betalbar skatt: $115 + 0 = 115$

Leverandørgjeld: $150 + 0 = 150$

Lån: $250 + 500 = 750$

Merverdi og utsatt skatt er to sider av samme sak!

Negativt resultat gir en skattefordel i fremtiden. (Man vil aldri kunne få utbetalt penger av staten, men en skattefordel blir en fordring i balansen, som fremkommer av posten "utsatt skattefordel".
 $\Rightarrow$ en eiendel

Konsernregnskapet år 14 : UB (M+D+Merverdi)

Eiendeler

$$\text{Goodwill} \quad (75 - 15) = 60$$

$$\text{Driftsmidler} \quad (200 - 40) = 160$$

$$\text{Varer} = 1200$$

$$\text{Bankinnskudd} \quad (117 + 413) = 530$$

$$\text{Sum} \quad \underline{\underline{2550}}$$

EK og GJ

$$\text{EK}_{\text{MAY}} \quad \text{Aksjekapital} \quad 1000$$

$$\text{Opplyst EK} \quad 90,1$$

$$\text{EK}_{\text{MIN}} \quad (329 + 41,1) = 370,1$$

$$* \text{Ubett skatt} \quad (-7 + 37 + \overset{\text{NBS!}}{44,8}) = 74,8$$

$$\text{Betalbar skatt} \quad (115 + 0) = 115$$

$$\text{Leverandørgjeld} \quad (150 + 0) = 150$$

$$\text{Lån} \quad (250 + 500) = 750$$

$$\text{Sum} \quad \underline{\underline{2550}}$$

Inkluder skatt på merverdiene.

2c) Konsernets rentabilitet etter skatt

$$\text{Rentabilitet ES} = \frac{\text{ORES} + (\text{RK} (1 - s))}{\text{TK}}$$

Konsernsresultat

TK

Gjennomsnittlig bundet kapital
IB når ikke annet er oppgitt

$$\text{Rentalitet ES} = \frac{131,2 + (100 \cdot 0,72)}{2613} = \underline{\underline{0,0777}}$$

$$\text{TKR}_{FS} = \frac{\text{GRES} + \text{RK}}{\text{TK}}$$

$$\text{TKR}_{ES} = \frac{\text{GRES} + (\text{RK} \cdot (1-s))}{\text{TK}}$$

2d) Rentalitet ES = $\frac{\text{Majoritetsandel av resultat}}{\text{EK}_{\text{NAT}} (\text{IB!})}$

$$= \frac{90,1}{1000} = \underline{\underline{0,0901}}$$

2e) Kontantstrømoppstilling for år 14

Utbetaling til varer → Torsteg

Steg 1: $\text{Varer IB} + \text{Var kjøp} - \text{Var kostnad} = \text{Varer UB}$
 $1100 + X - 2250 = 1200$

$$X = 2350$$

men var kjøp er på kreditt slik at
var kjøp $\neq$ utbetaling

Steg 2: $\text{IB LG} + \text{Var kjøp} - \text{utbetalinger} = \text{UB LG}$
 $(0,8 \cdot 160) + 2350 - X = (0,8 \cdot 150)$

80% av LG knyttet reg
til var kjøp

$$X = 2310$$

Utbetaling annen driftskostnad

$$\begin{aligned} \text{ADK IB} + \text{Kjøp av tjenester} - \text{Betaling} &= \text{ADK UB} \\ (0,2 \cdot 100) + 550 - X &= (0,2 \cdot 150) \\ X &= 540 \end{aligned}$$

Skattutbetaling

$$\begin{aligned} (\text{USG} + \text{BSG}) \text{ IB} + \text{Ny skattekostnad} - \text{betalt skatt} &= (\text{USG} + \text{BSG}) \text{ UB} \\ (131 + 110) + 58,8 - X &= (74,8 + 115) \\ X &= 110 \text{ (utbetalt)} \end{aligned}$$

Innbetaling fra salg

$$\begin{aligned} \text{VL IB} + \text{Væresalg} - \text{innbetaling} &= \text{VL UB} \\ 1100 + 3200 - X &= 1200 \\ X &= 3100 \end{aligned}$$

Kontantstrømsoppstilling

<u>Sesjon 1</u>	Salg					3200	
	- Varer	$2250 - 1100 + 1200 + (100 \cdot 0,8) - (150 \cdot 0,8)$	VL IB	VL UB	LG IB	LG UB	= 2310
	- Avskrivning DM				ingen utbetaling		0
	- Avskrivning GW				ingen utbetaling		0
	- Annen driftkostnad	$550 + (100 \cdot 0,2) - (150 \cdot 0,2)$	LG IB		LG UB		= 540
Norsk praksis	{	+ renteinntekt					45
		- rentekostnad					100
		- skattekostnad	$58,8 - (74,8 + 115) + (131 + 110)$	[USG+BSG-UB]	[USG+BSG-IB]		= 110
	Sum KS ^{OA}						185

<u>Sesjon 2</u>	Kjøp av driftsmidler	$(760 - (500 + 200 - 146))$	UB	IB	$avskrivninger$	= 200
	Sum KS^{IA}					- 200

<u>Sesjon 3</u>	Nedbetalt lån :	$943 - 750$				193
	Sum KS^{FA}					- 193

$$\begin{aligned} \text{Sum kontantstrøm} &: KS^{OA} + KS^{IA} + KS^{FA} = -208 \\ &+ KB_{IB} \quad \quad \quad 738 \\ \hline &= KB_{UB} \quad \quad \quad 530 \end{aligned}$$

Sjekk alltid at $KS = \Delta KB = KB_{UB} - KB_{IB}$